

ประวัติกองบังคับการฝึกพิเศษ

บช.ตชด.แรกเริ่มเดิมทีไม่มีศูนย์ฝึกเป็นของตนเองโดยตรงเมื่อปี พ.ศ.2494 สถานการณ์ชายแดนรอบประเทศไทยโดยเฉพาะทางด้านภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มมีสถานการณ์รุนแรงทวีขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้เกิดจากการเมืองภายนอกที่ประเทศคอมมิวนิสต์ และบริวารพยายามขยายอิทธิพลเข้ามาในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีสิ่งบอกร่องเหตุว่า ภัยอันตรายอันเกิดจากการสู้รบนอกประเทศ การแทรกซึม ตลอดจนการคุกคามด้วยกองกำลัง มีแนวโน้มจะเป็นอันตรายต่อประเทศไทยบริเวณชายแดน และพื้นที่ห่างไกลคมนาคม ยากลำบากในการป้องกันและปราบปราม ทั้งนี้เพราะบางพื้นที่หน่วยราชการอื่นเข้าไปไม่ถึง ฉะนั้น การปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการลู่ล้าทางชายแดนจึงเป็นหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งขึ้น โดยจะต้องมีการฝึกให้ปฏิบัติงานได้เป็นหน่วยอิสระ ในลักษณะยุทธวิธีของงานการรบนอกแบบ และจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ได้อย่างทหารอีกด้วย กรมตำรวจ จึงได้จัดตั้งหน่วยงานตำรวจตระเวนชายแดน โดยมอบหมายให้กองบัญชาการจรดตำรวจ จัดตั้งตำรวจรักษาดินแดนขึ้นมาด้วย เป็นครั้งแรกเพื่อส่งกำลังไปปฏิบัติงานตามจุดและช่องทางต่างๆตลอดแนวชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก

การฝึกกำลังตำรวจเพื่อรับสถานการณ์ในระยะนั้น จึงเป็นการฝึกพิเศษนอกเหนือไปจากหน้าที่ของตำรวจ อันเกี่ยวกับการปราบปรามโจรผู้ร้ายธรรมดา การฝึกพิเศษนี้ได้รับการช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาในด้านงบประมาณและอาวุธยุทโธปกรณ์ รวมทั้งผู้ฝึกและที่ปรึกษา จึงได้ตั้งค่ายฝึกอาวุธพิเศษและพลร่มขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย ที่ค่ายเอราวัณ จว.ลพบุรี ต่อมาประมาณเดือนพฤษภาคม 2496 สงครามนอกแบบได้อุบัติขึ้นในราชอาณาจักรลาว กำลังคอมมิวนิสต์ภายใต้การสนับสนุนของเวียดนามเหนือ ได้เข้ารุกดินแดนภาคเหนือของลาวอย่างเปิดเผย เข้าทำลายและยึดเมืองต่างๆของราชอาณาจักรลาว และอาจจะคุกคามบริเวณชายแดนไทย ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยอย่างชัดเจน

เพื่อเป็นการเร่งรัดฝึกอาวุธพิเศษ และยุทธวิธีรบแบบกองโจรให้กับข้าราชการตำรวจหน่วยต่างๆ ที่มาประกอบกำลังเป็นตำรวจรักษาดินแดน (รด.) และตำรวจรักษาชายแดน (รช.) (ในเวลาต่อมาได้รวมตำรวจทั้ง 2 หน่วย จัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยเดียวกัน เมื่อเดือน ธันวาคม พ.ศ.2497 โดยใช้ชื่อว่า กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน) การจัดตั้งค่ายฝึกอาวุธพิเศษซึ่งมีที่ค่ายเอราวัณ จว.ลพบุรี แห่งเดียวไม่เพียงพอ กรมตำรวจจึงได้จัดตั้งค่ายฝึกอาวุธพิเศษเพิ่มขึ้นเป็นค่ายที่ 2 คือ ค่ายเสน็ยร์ณยุทธ จว.อุดรธานี และในปีเดียวกันก็ได้จัดตั้งค่ายฝึกอาวุธพิเศษค่ายที่ 3 ขึ้นที่ จว.อุบลราชธานี และค่ายที่ 4 คือค่ายสุรนารายณ์ (จอหอ) จว.นครราชสีมา กำลังบางส่วนที่ได้รับการฝึกอาวุธพิเศษต่างๆจากค่ายเหล่านี้ ยังได้รับการคัดเลือกให้ไปฝึกพลร่มที่ค่ายเอราวัณ จว.ลพบุรีอีกด้วย

การเพิ่มพูนสมรรถภาพตำรวจให้มีความรู้ ความสามารถในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ ตามสถานการณ์ที่เริ่มขึ้นภายในประเทศ ในระยะต่อมา กรมตำรวจจึงได้อนุมัติให้จัดตั้งศูนย์ฝึกของหน่วยงานตำรวจขึ้น โดยมีหน่วยรับผิดชอบคือ กองบัญชาการการศึกษา การบัญชาการตำรวจภูธร ตำรวจภูธรชายแดน รวมทั้งหนอ 3 หน่วยงาน เพื่อฝึกกำลังตำรวจให้มีความรู้ในเรื่องต่อต้านปราบปรามการก่อความไม่สงบ ดังนี้

1. กองบัญชาการการศึกษา ทำการฝึกชั้ยยะชั้นปรับพื้นฐาน (6 สัปดาห์) ที่ศูนย์ฝึกค่ายสุรนารายณ์ (จอหอ) จว นครราชสีมา
2. กองบัญชาการตำรวจภูธรทำการฝึก นปพ.ที่ศูนย์ฝึกชั้ยยะ จว.เชียงใหม่และทำการฝึกชั้ยยะชั้นพื้นฐาน และผู้นำหน่วยที่ศูนย์ฝึกชั้ยยะ จว.อุดรธานี
3. ตำรวจภูธรชายแดน (ในปี พ.ศ.2500 ได้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยคณะปฏิวัติ จึงได้ยุบกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนให้เป็นตำรวจภูธร ตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมตำรวจ พ.ศ.2503 โดยให้มีฝ่ายอำนวยการตำรวจภูธรชายแดน และฝ่ายสนับสนุนตำรวจภูธรชายแดน ขึ้นตรงต่อ กองบัญชาการตำรวจภูธร โดยมี กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน 8 เขต ขึ้นตรงต่อ กองบังคับการตำรวจภูธรเขต)
  - 3.1 ทำการฝึกปรับพื้นฐานเป็น ตชด.ทุก กก.ตชด.เขต 2-9
  - 3.2 ทำการฝึกผู้นำหน่วย หมู่และหมวด ที่ศูนย์ฝึกค่ายดาราวัศมี จว.เชียงใหม่ และค่ายนเรศวร หัวหิน
  - 3.3 ทำการฝึกหมวดเคลื่อนที่เร็ว ทุก กก.ตชด.เขต 2-9
  - 3.4 ทำการฝึกหมวดเคลื่อนที่เร็วและอาวุธหนักที่ ค่ายสฤษดิเสนา จว.พิษณุโลก
  - 3.5 ทำการฝึก ตปส. (หลักสูตร 10 สัปดาห์)
    - ที่ศูนย์ฝึกมฤคทายวัน จว.เพชรบุรี
    - ที่ศูนย์ฝึก กก.ตชด.เขต 3 จว อุบลราชธานี
    - ที่ศูนย์ฝึก กก.ตชด.เขต 4 จว อุดรธานี

- ที่ศูนย์ฝึก กก.ตชด.เขต 5 จว เชียงใหม่
- ที่ศูนย์ฝึก กก.ตชด.เขต 9 จว สงขลา

ต่อมา ตร.ได้มีการประชุมพิจารณาศูนย์ฝึกต่อต้านปราบปรามการก่อความไม่สงบ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2513 มุ่งหมายให้ กองบัญชาการตำรวจภูธร พิจารณาดำเนินการในทางปฏิบัติ ตามข้อตกลงและมติที่ประชุมเกี่ยวกับการยกเลิกศูนย์ฝึกชัษยะ จว.เชียงใหม่ และ จว.อุดรธานี โดยให้พิจารณา โอนภารกิจของศูนย์ฝึกชัษยะ จว.เชียงใหม่ให้กับ ศูนย์ฝึกต่อต้านปราบปรามการก่อความไม่สงบ (ศฝ.ตปส.) และโอนภารกิจของศูนย์ฝึกชัษยะ จว.อุดรธานี ให้ กองบัญชาการตำรวจภูธร รับไปดำเนินการ แล้วประมวลหลักการ และเหตุผลเสนอ อธิบดีกรมตำรวจ ขออนุมัติจัดตั้งกองบังคับการฝึกพิเศษขึ้น

พลตำรวจโท ประภาณุจน์ จาตนิลพันธุ์ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรในขณะนั้นจึงได้ทำการประชุม ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาขอจัดตั้ง “กองบังคับการฝึกพิเศษ” เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2513 ผลการประชุมมีความเห็นควรดำเนินการ ดังนี้

1. ยกเลิกศูนย์ฝึกชัษยะ จว.เชียงใหม่ และศูนย์ฝึกชัษยะ จว.อุดรธานี ของ บช.ภ.
2. มอบภารกิจการฝึกหน่วย นปพ.ของศูนย์ฝึกชัษยะ จว.เชียงใหม่ ให้ศูนย์ฝึก ตปส.กก.ภ.ชด.เขต 3 จว.อุบลราชธานี ศูนย์ฝึก ตปส.กก.ภ.ชด.เขต 4 จว.อุดรธานี ศูนย์ฝึก ตปส.กก.ภ.ชด.เขต 5 จว.เชียงใหม่ ศูนย์ฝึก ตปส.กก.ภ.ชด.เขต 9 จว.สงขลา
3. มอบภารกิจการฝึกชัษยะขั้นพื้นฐาน และขั้นผู้นำหน่วยของ ศูนย์ฝึกชัษยะ จว.อุดรธานี ให้ บช.ศ.
4. จัดตั้งกองบังคับการฝึกพิเศษ ขึ้นการปกครองบังคับบัญชาของ ภ.ชด.

ตร.ได้พิจารณาแล้วอนุมัติให้ดำเนินการตามข้อ 1-3 ได้ ส่วนการขอจัดตั้งกองบังคับการฝึกพิเศษให้ระงับไว้ก่อน แต่เพื่อเป็นหลักประกันและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ฝึก ตปส.ซึ่ง อ.ตร.ได้มีบัญชาอนุมัติไว้แล้ว จึงได้เริ่มทำการฝึกมาตั้งแต่ 6 กรกฎาคม 2513 มีหน่วยฝึกอยู่ 5 หน่วยคือ

1. ศฝ.ตปส.กก.ภ.ชด.เขต 3   จว.อุบลราชธานี
2. ศฝ.ตปส.มฤคทายวัน   จว.เพชรบุรี

3. ศฝ.ตปส.กก.ภ.ชด.เขต 4 จว อุตรธานี
4. ศฝ.ตปส.กก.ภ.ชด.เขต 5 จว เชียงใหม่
5. ศฝ.ตปส.กก.ภ.ชด.เขต 9 จว สงขลา

ซึ่งทั้ง 5 หน่วยฝึกนี้ ขึ้นการปกครองบังคับบัญชาตรงต่อ กองบัญชาการตำรวจภูธรชายแดน แต่ปริมาณงานของ ศฝ.ตปส.มีมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับปริมาณงาน ประกอบกับ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ในการปฏิบัติงานของ ตปส.เกี่ยวกับ อุตกร การฝึก การสนับสนุน กำลังพล และงบประมาณ กองบัญชาการตำรวจภูธรชายแดนจึงได้เสนอ ตร.ขออนุมัติจัดตั้งเป็น “กองบังคับการฝึกพิเศษ (ชั่วคราว)” โดยใช้ ฝอ.ชด.เป็นสถานที่ตั้ง บก.การฝึกพิเศษชั่วคราว ตามหนังสือ กองบัญชาการตำรวจภูธรชายแดนที่ 0517/4651 ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2513 ซึ่ง อ.ตร.ได้อนุมัติหลักการทำหนังสือดังกล่าว เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2513 และ กรมตำรวจได้มีคำสั่งที่ 1360/2513 ลงวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2513 แต่งตั้งมอบหมายให้ พ.ต.อ. ประเนตร ฤทธิภาชัย (ยศในขณะนั้น) เป็น ผบก.การฝึกพิเศษ พ.ต.อ.สมโภชน์ วิไลจิตต์ (ยศในขณะนั้น) เป็น รอง ผบก.การฝึกพิเศษ และ ร.ต.อ.สกล แก้วกำพล (ยศในขณะนั้น) เป็นหัวหน้ากองบังคับการฝึกพิเศษ

ต่อมาในปี พ.ศ.2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 130 ลง 22 เม.ย.2515 ปรับปรุง กองบัญชาการตำรวจภูธรเสียใหม่ และจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น กองบังคับการฝึกพิเศษ จึงบังเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ตามประกาศฯ นี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 แผนก 5 กองกำกับการ สำหรับกองกำกับการ นั้น ก็ได้แก่ ศฝ.ตปส.ทั้ง 5 ที่ได้กล่าวมาแล้ว

ต่อมาได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 45 ลง 21 ต.ค.2519 แก้ไขเพิ่มเติม แบ่งส่วนราชการกองบังคับการฝึกออกเป็น 4 แผนก รับผิดชอบงานฝ่ายอำนวยการของกองบังคับการฝึกพิเศษ และ 6 กองกำกับการฝึกพิเศษ แต่ละกองกำกับการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 แผนก 3 กองร้อย

ในปี พ.ศ.2529 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 14 พ.ศ.2529 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อ 13 ต.ค.2529 ซึ่งกองบังคับการฝึกพิเศษ ได้มีการแบ่งส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ เป็น 1 กองกำกับการอำนวยการ และ 9 กองกำกับการฝึกพิเศษ

ปัจจุบันกองบังคับการฝึกพิเศษได้มีการแบ่งส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2548 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 ก.ค.2549 เป็นต้นไป โดยแบ่งออกเป็น 1 ฝ่ายอำนวยการ 1 ศูนย์อำนวยการโครงการพัฒนา 9 กองกำกับการฝึก และ 1 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ